

T.C.
BAŞBAKAN YARDIMCILIĞI

SÜRELİDİR

Sayı : 15671364-610- 3786

8 / 1 / 2013

Konu : 7/12213 sayılı
yazılı soru önergesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 19/11/2012 tarih ve A.01.0.KKB.0.10.00.00/93793 sayılı yazıları.

İlgi yazı eki İzmir Milletvekili Rahmi Aşkın Türeli tarafından Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan 7/12213 sayılı yazılı soru önergesinin cevabına ilişkin olarak, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu'nun yazısı ekte sunulmaktadır.

Bilgilerine arz ederim.

Ali BABACAN
Başbakan Yardımcısı

Ek: BDDK'nın 12/12/2012 tarih ve
25649 sayılı yazısı ve ekleri (5 sayfa)

BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU
(Kurul İşleri ve Kararlar Müdürlüğü)

12 Aralık 2012

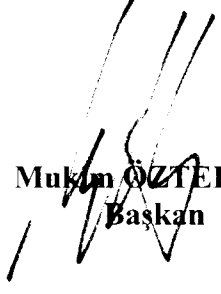
Sayı : B.02.1.BDK.0.30.01.00-610/ 25649
Konu : Soru önergesi

BAŞBAKAN YARDIMCILIĞINA
(Sayın Ali BABACAN)

İlgi: 20.11.2012 tarih ve B.02.0.002-610-3547 sayılı evrak akış ve talimat formu.

İlgide kayıtlı evrak akış ve talimat formu ekinde gönderilen İzmir Milletvekili Rahmi Aşkın TÜRELİ'nin Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunduğu 12213 sayılı soru önergesinde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmaktadır.

Bilgilerini arz ederim.

Murat ÖZTEKİN
Başkan

EK: 1 (4 sayfa)

İ.C.
BAŞBAKAN YARDIMCILIĞI
(ALİ BABACAN)
TARİH: 12.12.2012
SAYI: 3786

BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU
(Kurul İşleri ve Kararlar Müdürlüğü)

İZMİR MİLLETVEKİLİ RAHMİ AŞKIN TÜRELİ'NİN
12213 SAYILI SORU ÖNERGESİ:

Kredi Kayıt Bürosu 10 Eylül 2012 tarihi itibarıyla kişilerin kredi ve banka borçlarını inceleyen "Risk Raporları"nı halka açmış bulunmaktadır. Bunun sonucunda, kredi başvurusu yapanların yanı sıra, işe girmek, ev kiralamak, hatta evlenmek isteyen kişiler için bile Risk Raporu talep edilebileceği gündeme gelmiştir. Bu kapsamda yaklaşık 25 milyon kişinin kredi siciline ilişkin verileri tutan Kredi Kayıt Bürosu, eski uygulamada verileri sadece bankalarla paylaşıırken, yeni uygulamayla birlikte isteyen herkesin Risk Raporuna ulaşabilmesinin yolu açılmıştır.

Buna ilaveten söz konusu yeni düzenlemeyle birlikte 2013 yılından itibaren elektrik, doğalgaz, telefon gibi fatura borçlarının da Risk Raporunda yer almaya başlayacağı ifade edilmektedir. Toplumda "Kara Liste" olarak bilinen ve verilerin yönetiminin Merkez bankasından alınıp Risk İdaresi'ne verilmesiyle başlatılan bu süreç çok sayıda vatandaşımızı tedirgin etmektedir.

Bu bilgiler ışığında;

Soru 1) Uygulamanın başladığı 10 Eylül 2012 tarihinden bugüne kadar kaç kişi hakkında Risk Raporu hazırlanmıştır?

Cevap 1) Söz konusu bilgi Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) veri tabanında yer almamaktadır. Bununla birlikte, Kredi Kayıt Bürosu A.Ş. (KKB) ile yapılan yazışma sonucunda alınan 03.12.2012 tarih ve 0786 sayılı cevabi yazıda; KKB tarafından risk raporlarının düzenlenmeye başladığı 10.09.2012 tarihinden 30.11.2012 tarihine kadar olan dönemde bankalarca müşteriler ile paylaşılacak amacıyla toplam 10.655 adet gerçek ve tüzel kişi hakkında risk raporu düzenlendiği ifade edilmektedir.

Soru 2) Bu verilerin yönetiminin Merkez Bankası'ndan alınıp Risk İdaresi'ne verilmesine niçin ihtiyaç duyulmuştur?

Cevap 2) 6111 sayılı Kanun ile; 1211 sayılı T.C. Merkez Bankası Kanununun "Risk Santralizasyonu" başlıklı 44 üncü maddesi yürürlükten kaldırılarak, 5411 sayılı Bankacılık Kanununa eklenen ek 1 inci madde ve geçici 28 inci madde ile de Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) nezdinde bulunan Risk Merkezinin görevleri, Türkiye Bankalar Birliği (TBB) nezdinde kurulan Risk Merkezine devredilmiştir.

Yukarıda sözü edilen ek 1 inci ve geçici 28 inci maddelerin gerekçelerine bakıldığında;

"5411 sayılı Bankacılık Kanununa eklenen ek 1 inci madde ile kredi kuruluşları ile finansal kuruluşların müşterilerinin risk bilgilerinin toplanması ve bu kuruluşlarla paylaşılması amacıyla Türkiye Bankalar Birliği nezdinde Risk Merkezi kurulması

BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU

(Kurul İşleri ve Kararlar Müdürlüğü)

öngörülmüştür. Kural olarak Risk Merkezi nezdindeki bütün işlem ve kayıtların gizli olması, Anayasanın ve Uluslararası Sözleşmelerin koruduğu özel hayatın gizliliği ilkesinin de bir sonucudur. Bu çerçevede, sır sahibinin bilgilerinin açıklanması konusunda açık rızasının bulunması durumunda ancak belirlediği kişiye risk bilgilerinin verilebilmesi benimsenmiştir. Buna ilişkin teknik alt yapının ekonomik hayatın gereklerine uygun olarak oluşturulabilmesini teminen Türkiye Bankalar Birliğine yetki verilmiştir.

5411 sayılı Bankacılık Kanununa eklenen geçici 28 inci madde ile Türkiye Bankalar Birliği nezdinde kurulan Risk Merkezi faaliyete geçinceye kadar geçiş sürecinde yapılacak işlemler düzenlenmiştir."

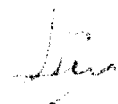
ifadelerine yer verildiği görülmektedir.

6111 sayılı Kanunun gerekçesinde belirtilmiş olmamakla birlikte söz konusu değişikliklerin yapılmasının nedenleri arasında aşağıdaki hususlar da sayılabilir.

1. 1211 sayılı Kanunun mülga 44 üncü maddesi gereği, TCMB nezdinde bulunan Risk Merkezince toplanan bilgilerin BDDK ve ilgili kuruluşlar (bankalar, finansal kiralama, faktoring şirketleri vs. ile BDDK tarafından belirlenecek diğer mali kuruluşlar) haricinde herhangi bir kişi veya kuruluş (**ilgili gerçek ve tüzel kişiler dahil**) ile paylaşılması mümkün değildi. Kişilerin kendileri ile ilgili bilgilere ulaşamamaları 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının (Anayasa) "Özel hayatın gizliliği" başlıklı 20 nci maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan "*Herkes, kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sahiptir. Bu hak; kişinin kendisiyle ilgili kişisel veriler hakkında bilgilendirilme, bu verilere erişme, bunların düzeltilmesini veya silinmesini talep etme ve amaçları doğrultusunda kullanılıp kullanılmadığını öğrenmeyi de kapsar.*" hükmüne aykırılık teşkil ettiğinden, müşterilerin kendi risk durumlarını görebilmeleri için söz konusu kanun değişikliği yapılmıştır.

2. Risk merkezi faaliyetleri TCMB'nin temel görev ve yetkileri arasında yer almadığından, bu faaliyetlerin diğer bazı ülkelerde olduğu gibi merkez bankası dışında başka bir kurum nezdinde yürütülmesinin daha uygun olacağı değerlendirilmiştir.

3. Risk Merkezinin amacı, bankalar ve diğer mali kuruluşların kredi kullandırdıkları müşterilerinin, tüm sistemden kullandığı toplam kredi miktarını görmelerini temin etmek ve ilgili banka ve diğer mali kuruluşlara müşterileri hakkında güncel ve konsolide bilgiler sağlayarak kredi kullandırma, izleme ve takip süreçlerine yardımcı olmaktır. Mali sektörün %85,7'sini mevduat bankaları ile kalkınma ve yatırım bankalarının oluşturduğu göz önüne alındığında, risk merkezi faaliyetlerinin 5411 sayılı Bankacılık Kanunu ile kurulan tüzel kişiliği haiz ve kamu kurumu niteliğinde bir meslek kuruluşu olan Türkiye Bankalar Birliğince yürütülmesinin uygun olacağı düşünülmüştür.

BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU
(Kurul İşleri ve Kararlar Müdürlüğü)

Soru 3) İşe girmek, ev kiralamak ve hatta evlenmek isteyen kişilerin bile risk puanlarının sorgulanmaya başlanması toplumda bir sıkıntı yaratacağını düşünüyor musunuz?

Cevap 3) Müşteriler (hesap sahibi gerçek kişi veya tüzel kişilerin temsilcileri) risk raporlarına, bankalar aracılığıyla ulaşabilmektedir. Ayrıca müşterilerin yetkilendirdiği üçüncü kişiler de bankalar aracılığıyla ilgili kişinin risk raporuna ulaşabilmektedir. Bankalarca herhangi bir kişinin risk raporunun yetkisiz kişilerle paylaşılması Bankacılık Kanununun sırların saklanması ile ilgili hükümlerine aykırılık teşkil etmekte olup, adli ceza uygulanmasını gerektiren bir durumdur. Diğer taraftan müşterilerin, yetkilendirdikleri kişilerin ya da müşteri adına hareket ettiğini iddia eden üçüncü kişilerin doğrudan KKB'ye başvurarak herhangi bir kişinin risk raporunu alması söz konusu değildir. Bir kişinin (KKB üyeleri hariç) kendi risk raporu dışında başka bir kişinin raporunu alması da söz konusu değildir.

Soru 4) Kişilerin bütün finansal durumunu ve borç dökümlerini deşifre eden bu raporun ülkemizde ticari yaşamı olumsuz etkileyebileceğini düşünüyor musunuz?

Cevap 4) Risk raporları, kişilerin bütün finansal durumlarının ve borç dökümlerinin yer aldığı bir rapor olmayıp, kişilerin/ticari işletmelerin bankacılık sisteminde yer alan kredili ürünlerine ait kredi, limit, performans bilgilerinin özetlendiği bir bilgilendirme aracıdır. Risk raporlarında müşterilerin bankacılık sisteminde yer alan kredi ve limit bilgileri, borçlarını zamanında ödeyip ödemediği ve yasal takipte borcu bulunup bulunmadığı bilgilerine yer verilmektedir.

Ayrıca, risk raporları gerçek ya da tüzel kişilerin bankalar aracılığıyla KKB'ye yönelttikleri talep üzerine düzenlenmekte ve bankalar aracılığıyla gerçek kişinin kendisi ya da tüzel kişilerin temsilcileri ile paylaşılmaktadır. Kişinin bilgisi veya inisiyatifi dışında risk raporunun üçüncü kişilerle paylaşımı söz konusu değildir. Kişiler risk raporlarını temin ettikten sonra kendi iradeleri ile bu raporu diledikleri kişi ve kurumlarla paylaşabilmektedir. Risk raporunun müşterinin talebi üzerine düzenlenerek kendisine verilmesi ile ticari hayatta şeffaflığın artırılması ve alacakların tahsil edilememesinden kaynaklanan iflasların azaltılması hedeflenmiştir.

Diğer taraftan, kişinin olumlu/olumsuz özet kredi bilgilerini içeren risk raporlarının, yeterli finansal kabiliyeti, düzenli ödeme alışkanlığı olan kişiler için gündelik hayatta kolaylıkla başvurulabilecek olumlu bir referans kaynağı olduğu ve söz konusu kişiler için ticari hayatı kolaylaştırıcı bir nitelik taşıdığı düşünülmektedir.

Soru 5) Risk Raporlarının Anayasal bir hak olan insanların özel yaşam haklarını ihlal ettiğini düşünüyor musunuz?

Cevap 5) Anayasanın 20 nci maddesi "*Herkes kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sahiptir. Bu hak, kişinin kendisiyle ilgili kişisel veriler hakkında bilgilendirilme, bu verilere erişme, bunların düzeltilmesini veya silinmesini talep etme ve amaçları doğrultusunda kullanılıp kullanılmadığını öğrenmeyi de kapsar.*" hükmünü amirdir.

BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU

(Kurul İşleri ve Kararlar Müdürlüğü)

Ayrıca, Türk Medeni Kanununun 23 üncü maddesine göre, kişilerin kendisiyle ilgili bilgilerin açıklanmasına izin vermesi, kişilik hakkının kullanılması niteliğindedir. Öte yandan Türk Ceza Kanununun 26 ncı maddesinde de *“kişinin üzerinde mutlak surette tasarruf edebileceği bir hakkına ilişkin olmak üzere, açıkladığı rızası çerçevesinde işlenen fiilden dolayı kimseye ceza verilemez”* denildiğinden, ilgili kurum ve kuruluşlar nezdindeki kişisel bilgilerin, kişilerin kendileri ile veya onay verdikleri üçüncü kişiler ile paylaşılmasında herhangi bir hukuki sakınca bulunmadığı düşünülmektedir.

Ayrıca, risk raporlarında yer alan bilgiler son derece kısıtlı ve genel mahiyette olup, bu raporlar müşterilerin (kişilerin/ticari işletmelerin) bankacılık sisteminde yer alan kredili ürünlerine ait borç, limit, performans bilgilerinin özetlendiği raporlardır. Söz konusu raporlarda kişilerin harcamaları, harcamalarının detayı, aldıkları krediler ve bu krediler ile giriştikleri yatırımlar vs. hakkında herhangi bir bilgiye yer verilmemektedir.

Dolayısıyla, risk raporlarında paylaşılan bilgilerin kısıtlı ve genel mahiyette olması ve bilgi paylaşımının 5411 sayılı Bankacılık Kanununun 73 üncü maddesinin dördüncü fıkrası hükümleri çerçevesinde yetkili kurumlar arasında gerçekleştiği hususları göz önünde bulundurulduğunda, Anayasa ile korunan “özel hayatın gizliliğinin” ihlali şeklinde yorumlanabilecek bir bilgi paylaşımı olmadığı düşünülmektedir.

